

Semināru cikls

Nākotnes radošās pilsētas

• Culture
Lab

artCēsis

EKG programmas novērtējums un pilsētas kultūras stratēģijas ilgtermiņa mērķi: 'Rīga 2014' pieredze un atziņas

Dr.sc.soc. Anda Laķe

Latvijas Kultūras akadēmijas prorektore
zinātniskajā darbā

❖ Šodien

- Ilgtspējas un ietekmes novērtējuma loma EKG programmā
- Kultūra pilsētu attīstības plānošanas dokumentos
- Pilsētu un EKG programmas mērķu atbilstība
- Ilgtspējas novērtējums Rīga 2014 gadījumā

1

Ilgtspējas un ietekmes novērtējuma loma EKG programmā

Kāpēc ilgtspēja? Kāpēc ietekmes novērtējums?

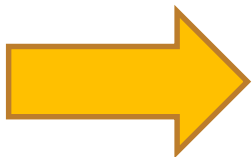
EKG programma paredz ES finansējuma ieguldījumu, kas tiek uzskatīts par stratēģisku ieguldījumu kultūrā gan vietējā, gan reģionālā līmenī, lai veicinātu ilgtspējīgu pilsētu attīstību.

Savlaicīga ietekmes novērtēšanas plānošana palīdz pilsētām precizēt savu redzējumu par viņu stiprajām un vājākām vietām, lai analizētu to, ko ir reāli sasniegt, izmantojot EKG titulu, noteiktu skaidrus atskaites punktus savu mērķu sasniegšanai un uzlabotu gada gala rezultātu.

EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP

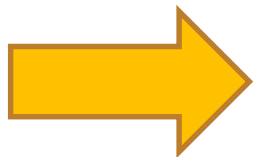

**Katra pilsēta ir atbildīga par tās
rezultātu novērtēšanu
Eiropas Komisija nosaka kopīgas
pamatnostādnes un rādītājus pilsētām
pamatojoties uz [EKG darbības]
mērķiem un kritērijiem, cenšoties
nodrošināt saskaņotu pieeju
vērtēšanas procedūrai.**

**EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP**

**TOMĒR!
TRŪKST SASKAŅOTU UN
SISTĒMISKU PIERĀDĪJUMU
PAR EKG IETEKMI**

**EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP**

EK izveidotā mērķu hierarhija

VISPĀRĒJIE: Sargāt un veicināt **kultūru daudzveidību Eiropā**, izcelt kopīgās iezīmes, palielināt pilsoņu piederības sajūtu kopīgai kultūras telpai (M1) un veicināt **kultūras ieguldījumu pilsētu ilgtermiņa attīstībā** (M2)

Specifiskie (4)

Operacionālie (9)

EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP

Eiropas Komisijas vadlīnijas pilsētām rezultātu izvērtēšanai pēc Eiropas kultūras galvaspilsētas norises (angļu valodā):

<https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Eiropas%20kulturas%20galvaspilseta/guidelines-for-cities-own-evaluations-modmai18.doc.pdf>

Specifiskie mērķi			
1. Palielināt kultūras piedāvājuma klāstu, daudzveidību un Eiropas dimensiju pilsētās, cita starpā īstenojot transnacionālu sadarbību	2. Uzlabot kultūras pieejamību un paplašināt līdzdalību	3. Uzlabot kultūras sektora iespējas un tās saiknes ar citiem sektoriem	4. Ar kultūras palīdzību uzlabot pilsētu tēlu starptautiskā mērogā
Operacionālie mērķi	Plaša augstas mākslinieciskās kvalitātes kultūras programma Eiropas dimensijas klātbūtne kultūras programmā un starpvalstu sadarbība Plaša iedzīvotāju un ieinteresēto personu iesaiste kultūras programmas izstrādē un ieviešanā Ikkatram iedzīvotājam radīta iespēja apmeklēt un piedalīties kultūras notikumos Uzlabota kultūras infrastruktūra Attīstītas kultūras sektora prasmes, kapacitāte un pārvaldība Sekmēta kultūras sektora partnerība un sadarbība ar citiem sektoriem Attīstīta pilsēta ar tās kultūras programmu Uzlabot pilsētas un iedzīvotāju starptautisko tēlu		

Kāpēc ilgtspēja?

Kāpēc ietekmes novērtējums?

Jau programmas pieteikumu priekšatlasē EKG statusa kandidātēm jāatbild uz jautājumiem:

- 1) Kāda būs EKG programmas ilgtermiņa ietekme kultūras, sociālajā un ekonomikas jomā (tostarp ietekme uz pilsētas attīstību)?
- 2) Kāda ir plānotā programmas uzraudzība un novērtēšana?

2

Kultūra pilsētu attīstības plānošanas dokumentos

**PĀRLIECĪBA PAR PILSĒTU
ATTĪSTĪBAS KONKRĒTIEM
ILGTERMIŅA MĒRĶIEM TIEK
RADĪTA TIKĀI, JA TIE IR FIKSĒTI
ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS
DOKUMENTOS**

**EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP**

KO DARĪT?

**Pārbaudīt, vai esošajos ilgtermiņa
un vidējā termiņa teritorijas
attīstības plānošanas dokumentos
ir mērķi, kas saistīti ar kultūras
dzīvi pilsētā un ir relevanti EKG
mērķiem**

**EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP**

KO DARĪT?

Lemt par vidējā termiņa kultūrpolitikas dokumenta izstrādi

EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP

3

Pilsētu un EKG programmas mērķu atbilstība

**TESTĒT ATBILSTĪBU STARP
EK EKG PROGRAMMAS MĒRĶIEM UN
PILSĒTAS KULTŪRAS DZĪVES MĒRĶIEM**

**EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP**

Mērķi, ko parasti izvirza:

- nepieciešamību uzlabot pilsētas starptautisko profilu jeb tēlu, lai piesaistītu ārvalstu auditoriju kultūras un mākslas notikumiem;
- palielināt vietējo kultūras auditoriju;
- uzlabot kultūras infrastruktūru;
- veicināt vietējo mākslinieku radošuma izpausmes
- u.c.

Svarīgi! SAGLABĀT SAVU SEJU, VIENLAIKUS IEKĻAUTIES EKG KOPĒJĀ STRATĒGISKĀ REDZĒJUMA IETVARĀ

[R. Palmers] pētījumā akcentē EKG koncepta multiplo izpratni un daudzveidīgās interpretācijas dažādu EKG programmās, kā arī atšķirīgās pilsētu motivācijas izvirzot savu kandidatūru EKG statusam.

EKG novērtējuma pamatā ir gan ES tiesībās noteiktie EKG rīcības mērķi, gan katras pilsētas pieteikuma programmā definētie mērķi.

Līdzšinējie EKG ārējie novērtējumi liecina par noteiktu pieeju EKG mērķu hierarhijas strukturējumā, kas atspoguļojas arī Eiropas Komisijas 2014.gadā izstrādāto EKG rezultātu iekšējā novērtējuma Vadlīnijās 2020-2030 gadam

Eiropas Komisijas dokumentā tiek piedāvāta EKG rīcības mērķu hierarhiska struktūra, kas nosaka novērtējumā izmantojamo indikatoru obligāto minimumu.

Katrai pilsētai ir dažādas sejas. Iespējams, katrs no mums pazīst tikai dažas no tām. Iespējams, ka pilsētas viesis un tās iedzīvotājs redz gluži atšķirīgas pilsētas. Rīga – kultūras metropole, Eiropas nomale, tranzīta punkts starp Rietumiem un Krieviju, ostas pilsēta, divvalodīga sabiedrība, pilsēta ar bagātām kultūras tradīcijām, vecpilsēta, Dziesmusvētki, jūgendstils, koka Rīga / koka apbūve, inovācijas, jaunie mediji, opera.

Programmas struktūra un konceptualitāte vairāk bija balstīta programmas autoru centienos atklāt radošuma potenciālu humanitāru ideju, kultūras vērtību un mākslinieciskas izcilības apliecināšanā, mazāk – racionālos centienos sasniegt konkrētus kultūrpolitiskus mērķus.

Programmas saturs bija atklāts tēlaini esejistiskā stilā. Tas izpaudās arī programmas izaicinājumu un mērķu formulējumos.

Programmā izvirzīti trīs izaicinājumi, kuriem pakārtoti trīs programmas pamatprincipi jeb atslēgas, atbilstoši kurām veidotas 6 programmas tematiskās līnijas.

4

Ilgtspējas novērtējums Rīga 2014 gadījumā

EKG Rīga 2014 projekti un pasākumi: vispārējs raksturojums.

**160
PROJEKTI**

**7 tematiskās līnijas
114 organizatori
2013.gada februāris – 2015.gada aprīlis**

**488
PASĀKUMI**

**10400 dienas – kopējais pasākumu dienu skaits
28 gadi, ja katram pasākumam būtu veltīta viena diena
Vidēji 200 pasākumi nedēļā • Vidēji 28 pasākumi dienā**

EKG Rīga 2014 programmas novērtējuma veikšana

Saskaņā ar četriem novērtējuma kritērijiem:

ATBILSTĪBA ES noteiktajiem vispārējiem un specifiskajiem EKG mērķiem, kā arī EKG Rīga 2014 mērķiem.

LIETDERĪBA: būtiskākie ieguldījumi kultūras nozarē.

EFEKTIVITĀTE: finanšu un cilvēkresursu izmantojuma, jebkura ieguldījuma efektivitāte.

ILGTSPĒJA: eventuālie plānotie ilgtermiņa efekti.

Ilgospēju sekmējošie faktori Rīga 2014

Jaunu partnerību tīkls gan pilsētas līmenī, gan valsts un starptautiskā līmenī, kas tiks saglabāti nākotnē.

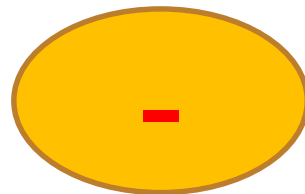
Sadarbība ar jauniem partneriem un organizācijām, kas stimulē ilgtermiņa ietekmi uz jaunām aktivitātēm, tostarp festivāliem, izstādēm, koncertiem unpilsētās, pamatojoties uz EKG izveidoto sadarbību.

Kā visspēcīgākais ilgtspējas aspekts: palielināta kultūras operatoru kapacitāte, iesaistoties dažādu EKG projektu īstenošanā.

“Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014” programmas novērtējums pieejams <https://culturelablv.files.wordpress.com/2020/12/riga2014-novertejums.pdf>

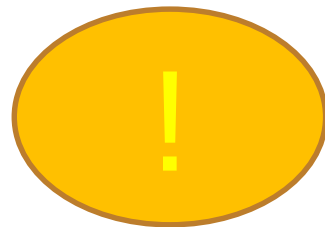
Kritiskās piezīmes par ilgtspējas trūkumu Rīga 2014

- Pilsētai nav skaidra un precīza plāna, kā nodrošināt programmas ilgtspēju.
- Projektu vadītāji izvērtēšanas laikā nebija iesaistīti līdzīga mēroga nākotnes kultūras projektu attīstībā (kuru izmērs vai apjoms bija līdzīgs 2014. gada notikumiem).
- Pārlieka paļaušanās uz pilsētas un valsts (publiskā finansējuma) līdzekļiem.
- Finanšu trūkums, lai uzturētu dažus galvenos 2014. gada kultūras programmas aspektus (fiksēts, ka Rīgas dome pēdējos gados samazinājusi kultūras budžetu par 40%).
- Kā diskutabls skats jautājums par to, ka Rīgā netika ieguldīts infrastruktūrā.

Rezumējums par ilgtspējas dominējošo izpausmi Rīga 2014

Galvenais EKG ieguvums kopumā un tas, kas maksimāli palielina tā ilgtspēju, ir saistīts ar jaunajām prasmēm, pieredzi, sasniegumiem un zināšanām, kas pilsētā rodas liela kultūras gada plānošanas un īstenošanas rezultātā.

Daudzi kultūras operatori ziņoja, ka viņi izmantos šo jauno spēju attīstīt labāku un spēcīgāku kultūras piedāvājumu pēc 2014. gada tādā līmenī, kāds nebūtu bijis iespējams bez pieredzes un saiknēm, kas iegūtas, izmantojot EKG.

**KĀ GARANTĪJA ILGTSPĒJAI – PILSĒTAS
PLĀNOŠANAS DOKUMENTOS IEKĻAUTI
MĒRĶI UN REZULTĀTI, PLĀNOTAS
AKTIVITĀTES**

**EUROPEAN
CONSERVATIVES
AND REFORMISTS
GROUP**

Laiks jautājumiem ...